

frc REVISTA DE DEBAT POLÍTIC
Publicació de la Fundació Rafael Campalans

Número 22 – Hivern 2009 / Primavera 2010

DIRECTOR
Oriol Bartomeus

CONSELL DE DIRECCIÓ
Albert Aixalà
Meritxell Batet
Víctor Francos
Rocío Martínez-Sampere
Carles Rivera
Joan Rodríguez

EDITOR
Rafael Pascuet

COORDINACIÓ EDITORIAL
Cristina González i Buil

COL·LABORADORS D'AQUEST NÚMERO

Albert Aixalà, Oriol Bartomeus, Montserrat Colldelforns, Andrea Corvesil, Olaf Cramme, René Cuperus, Tobias Dürr, Stefano Fassina, Bernardo Fernández, Cristina González i Buil, Antoni Gutiérrez-Rubí, Eduard Jiménez, Simon Latham, Juan I. Marcos Lecuona, Esther Niubó, Francesca Parodi, Rafael Pascuet, Pep Prieto, Manuel Reventós Rovira

IL·LUSTRACIONS
Clara Gispert, Martí Pellicer

FOTOGRAFIA
Andreu Adrover, Pau Alfàbrega

DISSENY I MAQUETACIÓ
Art&Graf

IMPRESSIÓ
Aleu, S.A.

DL: B-38583-2000
ISSN: 84-1576-8171

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia i el tractament informàtic, resta rigorosament prohibida sense l'autorització expressa dels titulars del *copyright*, i estarà sotmesa a les sancions establertes per la llei.

© d'aquesta edició:
Fundació Rafael Campalans
Trafalgar 12 entresòl, 1a
08010 Barcelona
Tel: 93 319 54 12
Fax: 93 319 98 44
fundacio@fcampalans.cat

Forjant una nova aliança

Pot establir-se un paral·lelisme en l'evolució dels móns econòmic i polític-social de les darreres dècades. L'auge i conquesta del poder per part des les teories neoliberals (la revolució conservadora de finals dels setantes i principis dels vuitantes) precedeix i instiga l'assoliment del consens polític. Els vuitantes i norantes són els anys del políticament correcte i de l'abraçada per part de l'esquerra majoritària a les idees del nou liberalisme (que s'iniciaria amb la fallida estratègia *gauchiste* del primer govern Mitterrand i arribaria al cim amb Tony Blair i el Nou Laborisme i Gerhard Shroeder i el Nou Centre). Aquest consens basat en la primacia de la gestió i el "centrisme" de les propostes polítiques és el que ha saltat pels aires el 2008, tot i que l'inici es pot situar perfectament al tombant de segle. Exactament el 2001 es produeixen tres fenòmens que acaben amb el statu quo anterior: elecció de George W. Bush com a president dels Estats Units, amb un perfil marcadament ideològic, fallida d'Enron, que amb el temps esdevindrà una avançada de l'actual crisi, i atac terrorista a les Torres Bessones. És a dir, culminació de la revolució conservadora en una fase extremista, primers indicis de col·lapse del model corporatiu basat en les finances emergit a principis dels vuitantes, i eclosió del nou ordre mundial que, després d'un lent procés de maduració, ve a substituir l'ordre imperant fins 1989.

Aquests episodis apareixen avui nítidament com l'estadi seminal de l'actual estat de coses, presidit pel col·lapse del model basat en l'economia financera. Amb tot, aquest nou temps encara no ha trobat el seu reflex en la societat i la política. La nova etapa no té qui l'escrigui, de manera que el vell paradigma s'arrossega, es revolta, i sembla capaç de fer tornar el rellotge enrere i situar-nos, de nou, en un temps anterior a 2008. La capacitat del capitalisme financer global per a sobreviure a la seva pròpia crisi i mantenir el seu status plenipotenciari és, avui dia, el major perill que corren les societats democràtiques. No ho diuen els altermundistes, sinó persones tan fora de sospita com el president de la Reserva Federal dels Estats Units, Ben Bernanke, que fa uns mesos declarava a la revista *Time* que el major perill per al sistema venia d'aquelles corporacions que eren massa grans per deixar caure (*"too big to fail"*).

Aquest perill no ha estat conjurat. Ni el G-20, que havia de reformar el capitalisme, ni les iniciatives del president Obama (la reforma sanitària ha passat, però no la reforma del sistema financer, que encara que tímidament hi volia establir una certa regulació). Tot al contrari, els esforços de tots els governs en el primer moment de la crisi es van centrar en evitar una fallada "sistèmica", de manera que es van injectar ingents quantitats de diner públic precisament a aquelles entitats la fallida de les quals podria arrossegar tot el sistema. Aquestes són corporacions que exerceixen un poder dominant sobre el mercat, que no pot permetre'n la fallida, si no volen que les conseqüències es propaguin arreu.

L'existència de corporacions amb tal poder de xantatge sobre el conjunt del sistema és el que posa en perill la naturalesa lliure del mercat. No són els drets laborals, ni les concessions a l'Estat del benestar o l'actuació de les institucions públiques en l'esfera econòmica (grans enemics del mercat, segons la teoria reaganiana). El funcionament del mercat està en perill per la deriva del sistema cap a l'oligopoli, cap a la concentració en grans

empreses globals, capaces de defugir la lògica del mercat, perquè hi mantenen una posició de predomini que les fa invulnerables. Un exemple és el món de la comunicació, on, segons Joan Manuel Perdigó, sis grans grups controlen fins a vint-i-dos mil mitjans.

L'existència d'aquestes corporacions “*too big to fail*”, sorgides dels processos de concentració lligats a la globalització dels mercats financers, sotmet al mercat a una lògica de xantatge i a una incapacitat de regeneració. És un xantatge globalitzat, que afecta l'esfera econòmica, però també l'actuació dels poders públics en aquesta, que (com s'ha vist) han d'intervenir per socórrer els xantatgistes, si no volen posar en risc tot el sistema. Un sistema que queda dividit, en funció de la capacitat de xantatge, entre aquells que poden permetre's qualsevol acció, perquè tenen garantit el rescat, i els que no tenen capacitat de xantatge perquè no ocupen una posició de predomini en cap esfera sensible.

És possiblement aquest estat de coses el que impedeix, dos anys després de l'esclat de la crisi, l'avenç en la resolució de les causes d'aquesta. El sistema està bloquejat perquè s'hi manté el statu quo anterior. Els mecanismes del lliure mercat no han pogut actuar de motor de regeneració perquè es troben “gripats”.

A tot això, quin paper li queda a la política? Bloquejada la possibilitat de reforma profunda del mecanisme de xantatge global per part dels “*too big to fail*”, semblaria que el seu camp d'actuació s'estreny encara més, quan precisament hauria d'ampliar-se. Paradoxalment, la desfeta del miratge neoliberal no ha portat a una reacció per part de l'esquerra socialdemòcrata. És el que assenyalen els autors que en aquest número analitzen la situació dels diferents partits socialistes i socialdemòcrates a Alemanya, Itàlia, França i el Regne Unit. En un sistema bloquejat, semblaria que la socialdemocràcia ha perdut la seva tradicional capacitat de plantejar nous horitzons, i això ho paga sent víctima de la desafecció i la deserció de la ciutadania (malgrat alguna victòria escadussera, com a les recents regionals franceses).

Aquest bloqueig en les propostes per part dels partits socialdemòcrates és encara més pregon en una situació que necessita imperiosament de la política, i més concretament

Només la política progressista pot forjar la nova aliança que permeti desencallar l'estat actual de coses. Aquest ha de ser el paper dels partits socialistes i socialdemòcrates si es vol salvar un sistema que té en Europa el seu màxim exponent, i que ha estat font de riquesa, llibertat, benestar i justícia social. Aquesta nova aliança agrupa les víctimes del xantatge i trenca amb les divisòries tradicionals de la societat industrial, perquè suma, als treballadors, els petits empresaris, els professionals i tots aquells que pateixen el bloqueig dels mecanismes del lliure mercat

de la política progressista, per poder sortir de l'atzucac. Perquè ja no estan en joc les majories parlamentàries, sinó la mateixa naturalesa del sistema mixt de democràcia i lliure mercat. La fallida d'aquest ha de comportar, tard o d'hora, la fallida del sistema democràtic. De fet, poden veure's els primers indicis en l'arraconament de la política, convertida en un element perifèric del sistema, sense capacitat d'incidència real i efectiva. Sense política potent no hi ha bé comú, no hi ha prevalença dels interessos públics sobre els particulars, no hi ha societat. Només hi ha la perpetuació d'un sistema dualitzat on la majoria acata, els xantatgistes dominen, i el poder públic està al servei d'aquests, davant l'amenaça eterna de la fallada sistèmica.

Només la política progressista pot forjar la nova aliança que permeti desencallar l'estat actual de coses. Aquest ha de ser el paper dels partits socialistes i socialdemòcrates si es vol salvar un sistema que té en Europa el seu màxim exponent, i que ha estat font de riquesa, llibertat, benestar i justícia social. Aquesta nova aliança agrupa les víctimes del xantatge i trenca amb les divisòries tradicionals de la societat industrial, perquè suma, als treballadors, els petits empresaris, els professionals i tots aquells que pateixen el bloqueig dels mecanismes del lliure mercat. Aquesta és la nova aliança que ha de garantir el retorn a un sistema més just de redistribució, on sigui impossible que ningú tingui una posició de predomini que li permeti ser invulnerable a la lògica del mercat. L'aposta de la revolució conservadora en contra dels monopolis públics ha acabat derivant en un sistema d'oligopoli privat global, que deixa fora la majoria, en un paper subsidiari. És hora d'escriure la nova etapa que conjuri aquest perill.

La socialdemocràcia ha de ser capaç d'escriure el programa d'aquesta nova aliança, perquè és l'única que ho pot fer. I ho ha de fer per tornar la política, l'interès públic, a la sala de comandaments del que fou desallotjada durant els vuitanta i noranta (amb la seva aquiescència quan no la participació entusiasta, tot s'ha de dir). No només per salvar el lliure mercat, no només per salvar la democràcia. Ni que sigui només per salvar-se ella mateixa. ■

CONSELL DE DIRECCIÓ